

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัญหายาเสพติด กล่าวได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสังคมมาเป็นเวลานาน เนื่องจากเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ต้องสูญเสียงบประมาณและทรัพยากรเป็นจำนวนมากเพื่อดำเนินการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยภาครัฐได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางเพื่อแก้ไขปัญหานี้โดยการร่วมมือกับทุกภาคส่วน ด้วยความตระหนักดีว่า ปัญหายาเสพติดเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี ซ่องโจร และการพนัน ซึ่งปัญหาที่กล่าวมาล้วนแต่มีผลต่อความมั่นคงของประเทศทั้งสิ้น

ในส่วนของการปราบปรามยาเสพติดในทศวรรษที่ผ่านมา แม้จะมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาและการปราบปรามด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างจริงจังมาตลอด แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงมีอยู่ และนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการป้องกันและปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดจึงเป็นบทบาทและภารกิจสำคัญที่รัฐควรคำนึงถึงและเร่งดำเนินการในการแก้ไข

ปัญหานี้

ทั้งนี้เมื่อสังเกตจากภาพรวมสถิติของผลการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546-2552 ก็จะได้เห็นว่าสถิติของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูนั้นจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1.1

สถิติของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546-2552

ปีงบประมาณ	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552
จำนวนผู้เข้ารับ การฟื้นฟู	3,413	15,165	31,518	42,433	48,895	85,492	106,186

ที่มา: สถิติผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟู ปีงบประมาณ 2546-2552 กรมคุมประพฤติ

จากข้อมูลในตาราง จะเห็นได้ว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ผ่าน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2552 นั้น มีจำนวนผู้กระทำความผิดที่เข้ามาสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมากขึ้นทุกปี

ซึ่งในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ โดยให้มีนโยบายเร่งด่วน คือ “เร่งรัดจัดตั้งการบำบัดผู้ติดยาเสพติดควบคู่ไปกับการปราบปราม และป้องกัน นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง ด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รัฐบาล จะเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภายใต้นโยบายระยะเร่งด่วน โดย หลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดย เด็ดขาด” และเมื่อรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ใช้มาตรการต่าง ๆ ใน การปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้ปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติดลดลงอย่างจริงจังก็คือ การตัดวงจรผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการนำตัวผู้เสพ หรือผู้ ติดยาเสพติดไปเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพโดยการให้การบำบัดรักษา ซึ่งจะทำให้พวกเขา เหล่านั้นไม่หวนกลับไปสู่วงจรของยาเสพติดอีก และเมื่อจำนวนผู้ที่มีความต้องการใช้ยาเสพติดลด น้อยลง ในที่สุดผู้ผลิต และผู้ค้ายาเสพติดก็จะลดจำนวนลงตามไปด้วย

พร้อมกันนี้รัฐบาลได้จัดให้มีระบบการบริการบำบัดและฟื้นฟู การฝึกอบรมด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพสามารถเข้าสู่สังคมได้ อย่างปกติสุข ซึ่งเป็นที่มาของพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2545 นอกจากนี้ยังมีนโยบายผู้ติดยาเสพติดที่กล่าวถึงว่า “ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร” ซึ่ง ประเด็นนี้เริ่มมีผู้กล่าวถึงเป็นอย่างมาก โดยรัฐบาลได้พยายามที่จะสนับสนุนนโยบายว่าด้วยการ ปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดให้มีฐานะเป็น “ผู้ป่วย” มิใช่ “อาชญากร” โดยมีการสร้างกระแสความเข้าใจ ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหวังให้เกิดการตื่นตัวในกลุ่มผู้ติดยาเสพติดให้มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็มุ่งหวัง ให้ประชาชนทั่วไปมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ติดยาเสพติด โดยเลิกตั้งข้อรังเกียจและให้โอกาสผู้ติดยาเสพติดกลับเนื้อกลับใหม่ เพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับตัวเองและสังคมสืบไป (ณรงค์ สุวรรณเปี่ยม, 2544, น. 11) จากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวที่ถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึง ต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง และเพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นไปอย่างครบวงจร ตั้งแต่การสมัครใจรักษา การบำบัดรักษาใน เรือนจำในระบบต้องโทษ และการบังคับบำบัดรักษา จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นระบบบังคับรักษาขึ้นมาเพื่อรองรับมาตรการดังกล่าว มีสาระสำคัญเพื่อให้มีระบบการบริการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การฝึกอบรม ด้านอาชีพ และการปรับสภาพแวดล้อมให้แก่ผู้เสพยาเสพติดอย่างทั่วถึง เพื่อให้ผู้เสพสามารถกลับ

เข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข โดยบัญญัติให้พนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ต้องหาในฐานะความผิดฐานเสพ เสพและครอบครอง เสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือ เสพและจำหน่ายยาเสพติด ตามลักษณะ ชนิด ประเภท ปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ไปศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปทำการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดของผู้นั้นให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจมีคำสั่งขยายเวลาออกไปได้อีก 30 วัน รวมแล้วไม่เกิน 45 วัน ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าเป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดที่ต้องรับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นจะต้องเข้ารับการฟื้นฟูตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน ตามรูปแบบและวิธีการที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพซึ่งเป็นหน่วยงานพหุภาคีให้บริการอยู่ตามความเหมาะสม ถ้าผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่น่าพอใจ ผ่านเกณฑ์ ผู้นั้นก็จะได้รับการปล่อยตัวและถือว่าพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา แต่หากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไม่เป็นที่น่าพอใจ ไม่ผ่านเกณฑ์ ก็อาจขยายระยะเวลาออกไปได้อีก ครั้งละไม่เกิน 6 เดือน แต่รวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี หากกรณีผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้นั้นมิใช่ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด ผู้นั้นก็จะถูกส่งตัวดำเนินคดีตามปกติ

เนื่องจากพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษ กล่าวคือ ตามปกติเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น จะมีบทลงโทษต่อความผิดนั้น ๆ แต่กระบวนการตามพระราชบัญญัตินี้ มีแนวคิดเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร สาเหตุที่กระทำผิดเพราะความหลงผิด ดังนั้นจึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ แต่การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นวิธีการบังคับรักษา แม้ว่าจะกระทำไปด้วยความปรารถนาดีแต่ก็ยังคงเป็นการบังคับอยู่ดี หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบต้องปฏิบัติเสมือนว่าผู้กระทำผิดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึงเป็นความพยายามในการเปลี่ยนมุมมอง และวิธีการในการปฏิบัติกับผู้กระทำผิดใหม่ทั้งหมด ประกอบกับกระบวนการดำเนินงาน เป็นการทำงานร่วมกันหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชน ในลักษณะพหุภาคี ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 เพื่อที่จะได้ทราบว่าขั้นตอนการดำเนินงานดังกล่าวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพมีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานตาม

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ให้บรรลวุฒิประสงค์และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากความสนใจในประเด็นเรื่องการมองผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากร ทำให้พบว่า ในอดีตการปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดในสังคมไทย เป็นการมองแต่เพียงปลายเหตุของปัญหา ซึ่งทำให้ผู้ติดยาเสพติดถูกมองว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่เสมือนเป็นอาชญากรร้ายแรงและถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยที่ยังมิได้มีการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดแต่อย่างใด จากปรากฏการณ์นี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า การที่ผู้ติดยาเสพติดต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเท่ากับเป็นการตัดโอกาสในการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด ตลอดจนยังเป็นการสร้างมลทินประทับติดตัวแก่คนกลุ่มนี้

แต่ต่อมาเมื่อมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 นี้ขึ้นมา ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ในการมองผู้ติดยาเสพติดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คือ ผู้ติดยาเสพติดจะมีชื่ออาชญากร แต่เป็นเพียงผู้ป่วยที่สมควรจะได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จนนำไปสู่แนวทางในการปฏิบัติเพื่อรองรับกับพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ตามมา เช่น ขั้นตอนในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่มีอยู่ 4 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นตอนการสอบสวน ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติด ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี และขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งผู้ติดยาเสพติดที่ได้รับผลการวินิจฉัยว่าเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด จะต้องเข้าสู่ขั้นตอนตามกระบวนการนี้ เมื่อเข้ารับการรักษาบำบัดฟื้นฟูครบตามที่กำหนดแล้วผลคำวินิจฉัยเป็นที่น่าพอใจ หรือผ่านเกณฑ์ บุคคลนั้นก็จะได้รับการปล่อยตัวและไม่ถูกดำเนินคดี ทำให้ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีและเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยไม่มีประวัติการดำเนินคดี

การที่จะดำเนินงานตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างแท้จริง นอกจากจะขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแล้ว ส่วนหนึ่งยังขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วย ดังนั้นจึงควรมีการสำรวจทัศนคติของผู้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่มีต่อการดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เพื่อที่จะได้ทราบว่าการดำเนินการดังกล่าวส่งผลต่อผู้เข้ารับการ

ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างไร เนื่องจากทัศนคติของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของกระบวนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ถ้าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเกิดความไม่เข้าใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดี ก็จะเป็นปัญหาต่อการดำเนินงาน แต่ถ้าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีทัศนคติที่ดี รับรู้ถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริง เข้าใจกระบวนการดำเนินงาน มีความพึงพอใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแล้ว ก็จะทำให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเกิดความเข้าใจ ยอมรับ และไม่หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ส่งผลให้การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 บรรลุผลตามเจตนารมณ์ ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา“ทัศนคติต่อขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกรมคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร”

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อขั้นตอนดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
2. เพื่อเสนอแนวทางขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทัศนคติต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกรมคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา

เป็นการศึกษา“ทัศนคติต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกรมคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร” ขั้นตอนการสอบสวน ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติด ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี และขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ติดยาเสพติดที่ได้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในระบบบังคับบำบัด ในหน่วยงานของกรมคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 122 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ในการศึกษา คือ สำนักงานคุมประพฤติ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตเนื้อหา เป็นการศึกษา“ทัศนคติต่อการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกรมคุมประพฤติในเขตกรุงเทพมหานคร” ขั้นตอนการสอบสวน ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติด ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี และขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เสนอแนวทางขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

นิยามศัพท์ในการศึกษา

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 หมายถึง กฎหมายที่นำระบบการบังคับรักษามาใช้แก้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดภายใต้แนวนโยบายที่ว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่อาชญากร จึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

ทัศนคติต่อ พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 หมายถึง การแสดงออกตามความรู้ และความคิดเห็นต่อ พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ในที่นี้หมายถึง การแสดงความคิดเห็นต่อขั้นตอนการดำเนินงานตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ใน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นตอนการสอบสวน** หมายถึง ขั้นตอนที่ตำรวจจับกุมผู้ต้องหาคดียาเสพติด ในขณะที่เสพยาจริง หรือใช้วิธีการตรวจปัสสาวะสีม่วงเป็นหลักฐานในส่งฟ้องคดียาเสพติด เมื่อมีผลยืนยันว่าผู้ต้องหาเสพยาจริงพนักงานสอบสวนต้องนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง หากผู้ต้องหาอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ต้องส่งภายใน 24 ชั่วโมง

2. **ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติด** หมายถึง ขั้นตอนที่ศาลพิจารณาสำนวนการสอบสวนของตำรวจเป็นหลัก และมีคำสั่งให้มีการตรวจพิสูจน์โดยไม่ต้องมีการสืบพยาน ก่อนการตรวจพิสูจน์พนักงานเจ้าหน้าที่ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน และประโยชน์ที่จะได้รับจากการตรวจพิสูจน์ คณะอนุกรรมการฯจะเป็นผู้วิเคราะห์และกำหนดโปรแกรมการฟื้นฟู เป็นรายบุคคล พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำรายงานการตรวจพิสูจน์ สรุปความเห็น และแนวทางการฟื้นฟูเสนอต่อศาล ทั้งนี้การตรวจพิสูจน์ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน

3. **ขั้นตอนการชะลอการฟ้องศาลดำเนินคดี** หมายถึง การชะลอการดำเนินคดีโดยพิจารณาจากผลการฟื้นฟูจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นหลัก ถ้าผลการฟื้นฟูเป็นที่น่าพอใจ อัยการยกฟ้องและยุติการดำเนินคดี แต่ถ้าผลการฟื้นฟูไม่เป็นที่น่าพอใจ อัยการสั่งยื่นฟ้องต่อศาลทันที แต่หากอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูอัยการจะชะลอการฟ้องระหว่างการฟื้นฟู

4. **ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด** หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด โดยมีการฟื้นฟูทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม โดยจะมีอนุกรรมการฯและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมินผลในระหว่างการฟื้นฟู จนครบกำหนดการฟื้นฟู

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
2. นำผลเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545